

Forslag til ny karakterskala

Regeringen foreslår en ny karakterskala, der skal rette op på de udfordringer, som eksperter har peget på igennem længere tid. Det handler blandt andet om skalaens midterste karakterer, som der i dag er for store spring imellem, om skalaens fokus på mangler og den manglende mulighed for at honorere det ekstraordinære.

Karakterer spiller en central rolle i vores uddannelsessystem. De bruges til at bedømme elever og studerendes faglige niveau og præstationer, synliggøre deres faglig progression, samt i optagelsen til både ungdomsuddannelser og de videregående uddannelser. Derfor er det også af stor betydning, at karakterskalaen af både elever, studerende og bedømmere opleves som retfærdig og understøtter en god læringskultur.

Gennem de seneste år er der blandt andet i forbindelse med en evaluering af karakterskalaen samt Ekspertgruppen for ændring af karakterskalaen og Trivselskommissionen peget på konkrete udfordringer ved den nuværende 7-trinsskala. Det handler især om de store spring, der er mellem karaktererne midt på karakterskalaen. De enkelte karakterer skal rumme så forskellige præstationer, at det kan være svært at synliggøre faglig udvikling for eleverne, fordi springet fra 4 til 7 eller fra 7 til 10 kan virke stort.

For elever og studerende betyder især det store spring fra 7 til 10, at mange kun ser 10 og 12 som gode karakterer, og at et enkelt 7-tal eller 4-tal kan få en negativ betydning for det samlede gennemsnit. For lærere kan det på samme måde være svært f.eks. at give karakteren 7 til elever, hvis præstation ligger mellem 7 og 10, fordi det trækker elevernes karaktergennemsnit ned.

En anden udfordring handler om 7-trinsskalaens fokus på mangler, som kan være med til at øge det pres, elever og studerende oplever, når de får karakterer. Det fremmer ikke en positiv tilgang til læring, hvis man som ung skal være nervøs for f.eks. at deltage aktivt i undervisningen, fordi man er bange for at sige noget forkert, og at det efterfølgende afspejles i ens karakterer.

Det er også en udfordring, at karakteren -3 med sit negative fortegn sender et unødigt negativt signal til elever og studerende. Mange lærere ønsker af samme årsag ikke at bruge karakteren i deres bedømmelser.

Endelig giver karakterskalaen ikke mulighed for at honorere de helt særlige og ekstraordinære præstationer, hvor en elev eller studerende formår at levere ud over, hvad der forventes.

I forlængelse af det aftalte med *Aftale om en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse* (regeringen, Socialistisk Folkeparti og Dansk Folkeparti) fra februar 2025 foreslår regeringen derfor en ny karakterskala.

En ny 8-trinsskala

Regeringen foreslår, at den nye karakterskala kommer til at være:

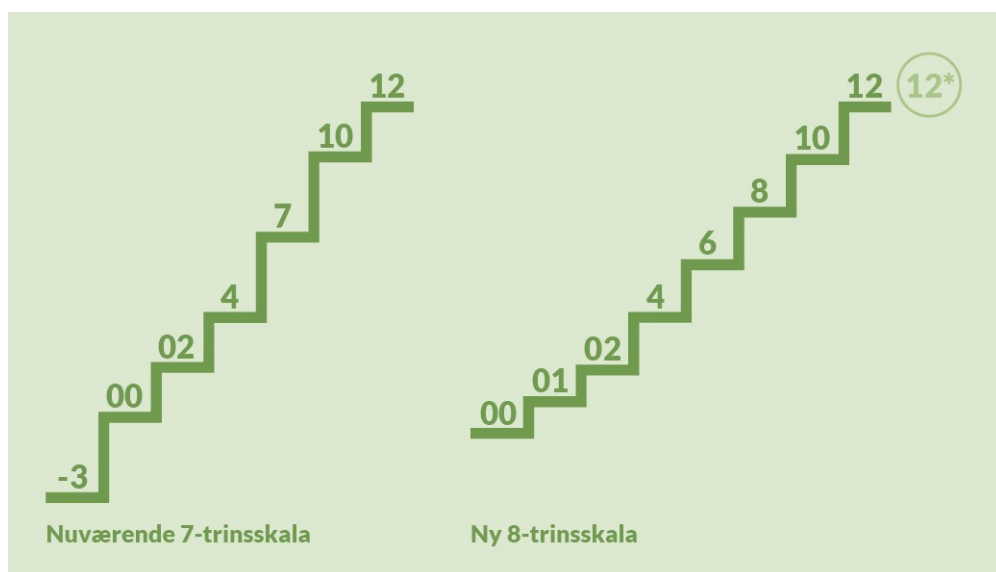
00, 01, 02, 4, 6, 8, 10 og 12.

En ændring af karakterskalaen kommer til at få betydning for hele uddannelsessystemet og dermed for rigtig mange mennesker – elever, studerende og undervisere. Derfor er det vigtigt for regeringen, at de ændringer, der foretages, målrettet adresserer de udfordringer, der er peget på.

Konkret er det regeringens forslag, at fjerne det nuværende 7-tal og i stedet tilføje karaktererne 6 og 8, mens de nuværende ikke-bestået karakterer -3 og 00 erstattes af 00 og 01.

Beståede præstationer skal på 8-trinsskalaen bedømmes ud fra seks karaktertrin, sammenlignet med fem karaktertrin på den nuværende skala. Selvom mange talværdier dermed går igen i begge skalaer, vil det i praksis være en ny skala, hvor alle karaktertrin ændres i forhold til i dag – både i forhold til nye trinbeskrivelser og den tilsigtede fordeling af præstationer på de enkelte karaktertrin.

Figur 1. Ny karakterskala med mindre spring

Anm.: Figuren illustrerer forskelle i karakterværdier mellem den nuværende 7-trinsskala og en ny 8-trinsskala, og afspejler ikke fordelingen af præstationer på de enkelte karaktertrin, herunder andelen af ikke-beståede præstationer.

Regeringen ønsker derudover, at karakteren 12 skal kunne suppleres med en stjernemarkering for den ekstraordinære præstation.

De store spring midt på skalaen fjernes

Regeringen vil fjerne karakteren 7 og tilføje karaktererne 6 og 8. Det skal give bedre muligheder for at adskille forskellige præstationer. Et ekstra karaktertrin på midten af skalaen, hvor de fleste studerende befinder sig, vil således betyde, at en positiv faglig udvikling lettere kan omsættes til en højere karakter. Dermed vil skalaen bedre kunne signalere faglig udvikling hos elever og studerende. Endelig vil der ikke længere være samme udfordring med, at der er større spring mellem 4, 7, og 10 end i resten af skalaens bestået karakterer.

Ikke negative karakterer

Regeringen vil gøre op med, at elever og studerende kan bedømmes negativt med karakteren -3, og derfor skal 0 fremadrettet være den laveste karakter. Der skal fortsat være to ikke-bestået karakterer, da flere ikke-bestået karakterer gør det muligt at vise en elev eller studerende, om deres præstation er tæt på eller langt fra at bestå. To ikke-bestået karakterer giver også mulighed for at skelne mellem, om der er "afleveret blankt", eller om den studerende faktisk har forsøgt at besvare opgaven. Ikke-bestået karakterer skal derfor være 00 og 01.

Anerkendelse af den ekstraordinære præstation

Regeringen er optaget af, at uddannelsessystemet fremmer og anerkender det ekstraordinære. Med 13-tallet kunne man signalere, at en præstation var "usædvanlig selvstændig og udmærket" og dermed ud over det forventede, men det var på samme tid en udfordring, at det kunne spænde ben for danske studerendes optagelse på eliteuniversiteter, at de ikke kunne fremvise et eksamensbevis kun med topkarakterer.

Regeringen ønsker en karakterskala, hvor ekstraordinære præstationer i højere grad skal kunne anerkendes, men det er vigtigt, at det sker på en måde, der ikke hæmmer danske studerendes mulighed for at blive optaget på udenlandske universiteter. Med den nye karakterskala skal karakteren 12 derfor kunne markeres med en stjerne (12*) på eksamensbeviset. Stjernemarkeringen har ikke betydning for udregningen af karaktergennemsnittet, men den vil give mulighed for at udtrykke en særlig anerkendelse.

Karakterskalaen skal ikke stå i vejen for en international uddannelse

Det er afgørende for regeringen, at den danske karakterskala fortsat kan formidles internationalt, så der er gode muligheder for, at danske studerende kan uddanne sig i udlandet. Regeringens forslag til en ny karakterskala indeholder derfor ikke et karaktertrin for den ekstraordinære præstation på selve skalaen, fx svarende til det gamle 13-tal. Stjernemarkeringen giver mulig for at markere den ekstraordinære præstation uden, at det spænder ben for danske elevers muligheder for at blive optaget på udenlandske uddannelsesinstitutioner.

Fokus på målopfyldelse i stedet for mangler

Faglig udvikling og læring kræver, at man tør deltage i undervisningen, stille spørgsmål og nogle gange svare forkert. Derfor vil regeringen gøre op med karakterskalaens fokus på mangler. Fx er trinbeskrivelsen af karakteren 7 i dag for "*den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, men med en del mangler*". Fremover skal de enkelte karaktertrin have et positivt fokus på, hvad eleverne gør godt, og hvad den enkelte har lært.

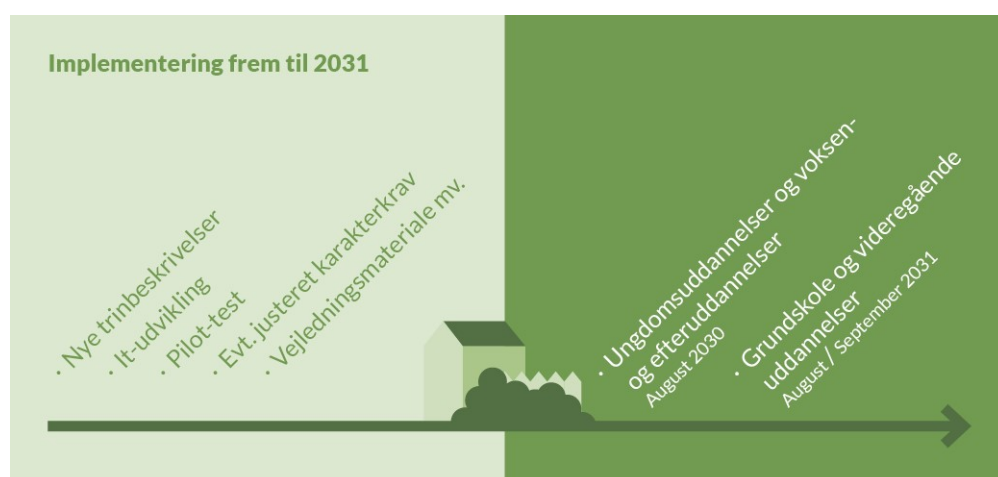
En midterkarakter som 8-tallet kan eksempelvis fremadrettet formuleres som *"den solide middelprestation, der demonstrerer ret god sikkerhed og god forståelse, færdighed og opfyldelse af fagets mål"*. Det kan bidrage til at mindske en perfektionskultur blandt elever og studerende.

Regeringen lægger op til, at en politisk aftale om en ny karakterskala indeholder pejlemærker for trinbeskrivelserne og deres fokus, hvorefter den konkrete formulering sker i en efterfølgende proces med inddragelse af relevante eksperter. Ekspertgruppen for ændring af karakterskalaen har givet eksempler på flere mulige trinbeskrivelser, fx trinbeskrivelser med fokus på målopfyldelse.

Vejen til en ny karakterskala

Det er regeringens mål, at der gives karakterer med den nye karakterskala på alle ungdomsuddannelser og voksen- og efteruddannelser fra august 2030, samt i grundskolen og på de videregående uddannelser fra starten af skole-/studieåret 2031/32. Når målet om ikrafttrædelse ligger i 2030 og frem skyldes det bl.a., at der er tale om en omfattende implementeringsopgave med blandt andet udvikling af nye trinbeskrivelser og it-systemer på tværs af uddannelsesområderne.

Figur 2. Implementering af ny 8-trinsskala

Der kan desuden blive behov for at justere karakterkravene til ungdomsuddannelserne, hvis karakterer afgivet på den nuværende 7-trinsskala og den nye 8-trinsskala ikke viser sig tilstrækkeligt sammenlignelige. Her er det vigtigt, at de unge i god tid inden de afslutter grundskolen, kender eventuelt justeret karakterkrav til ungdomsuddannelserne. Det er ikke hensigten at ændre på de faglige krav, der skal til for at blive optaget på de respektive ungdomsuddannelser. Der vil således være tale om en teknisk justering.

Økonomien bag

Regeringens forslag koster mellem 4 og 74 mio. kr. årligt i 2027-2032 og derefter 24 millioner kroner årligt, jf. tabel 1.

Tabel 1: Udgifter til ny karakterskala

Mio. kr. 2025-priser	2027	2028	2029	2030	2031	2032	...	Varigt (2039)
Udgifter i alt	4	17	20	74	32	26		24

Anm.: Skøn afrundet til mio. kr.

Udgifterne i implementeringsårene går til forberedelse af den nye karakterskala. Herefter vil der være varige udgifter bl.a. relateret til vedligehold af it udviklet til den nye karakterskala.

Regeringen lægger op til, at den nye karakterskala finansieres via nedsættelse af statslige tilskud til de uddannelser, som anvender karakterskalaen. Den konkrete finansiering vil skulle drøftes i de kommende forhandlinger om den nye karakterskala.